

MILJØ-
DIREKTORATET

INSPEKSJONSRAPPORT

Forsvarsbygg
Pb. 405 Sentrum
0103 Oslo

Oslo, 20.09.2013

Deres ref.:
Benedicte Østerhus

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/4158
Saksbehandler:
Bent Bolstad

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Regionfelt Østlandet Kontrollnummer: 2013.024.I.miljodir

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Benedicte Østerhus

Fra Miljødirektoratet:
Bent Bolstad

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Regionfelt Østlandet den 5. september 2013. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Miljødirektoratet gav et avvik og en anmerkning under inspeksjonen.

Avvik: Oppfølging av miljørisikovurderinger er mangelfullt dokumentert

Anmerkning: Virksomhetens internkontroll i forhold til ytre miljø har forbedringspunkter

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 3 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

20.09.2013

Bent Bolstad

Einar Knutsen

dato

kontrollør

Miljødirektoratet

seksjonssjef

Kopi av rapporten sendes til:

- Fylkesmannen i Hedmark ved miljøvernavdelingen
- Åmot kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: Forsvarsbygg markedsområde østlandet	
Organisasjonsnr.: 993184292	Eies av: 975950662
Bransjenr. (NACE-kode): 84.220 - Forsvar	

Kontrollert enhet

Navn: Regionfelt Østlandet	Anleggsnr.: 0429.0002.02
Kommune: Åmot	Fylke: Hedmark
Anleggsaktivitet: Skytebaner og -felt	Risikoklasse: 2
Tillatelse gitt: 18. mars 2004	Sist endret: 11. oktober 2011

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Miljødirektoratets risikobaserte industritilsyn for i år.

Inspeksjonstema

- støyovervåking
- miljørisikovurdering
- overvåking av vannresipienter
- håndtering av naboklager
- deponi for farlig avfall, Rena leir

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble påpekt under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Forsvarsbygg plikter snarest å rette opp avviket som er beskrevet i denne rapporten. For at Miljødirektoratet skal kunne avslutte saken, må Forsvarsbygg innen 1. desember 2013 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avviket er rettet. Vi ber samtidig om at Forsvarsbygg gir sin vurdering av eventuelle tiltak til vår anmerkning.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e- post (post@miljodir.no) til Miljødirektoratet v/Bent Bolstad.

4. Gebyr for virksomhet med tillatelse

Virksomheten skal betale gebyr for kontrollen (jf. forurensningsforskriften § 39-6). Regionfelt Østlandet er i tillatelsen plassert i risikoklasse 2. Dette betyr at dere skal betale kr. 15 200,- i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Faktura ettersendes.

Miljødirektoratet viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljodirektoratet.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Oppfølging av miljørisikovurderinger er mangelfullt dokumentert

Avvik fra:

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Miljødirektoratet, sist endret 11.10.2011

Kommentarer

Virksomheten har gjennomført dokumenterte risikovurderinger av Rena leir og Rødsmoen (2010) og av Regionfelt Østlandet (2008) som også omfatter ytre miljø. Risikovurderingene er gjort ved kartlegging av ulike uønskede hendelser. Deretter er det foretatt sannsynlighets- og konsekvensvurderinger for hendelsene for få fram hvilket risikonivå hendelsene representerer, for å klarlegge om det er behov for å iverksette ytterligere risikoreducerende tiltak. I ovennevnte to risikovurderinger er det ingen potensielle hendelser/scenarier i rødt risikoområde med hensyn på ytre miljø. Men det er flere i det gule området som i følge Forsvarsbygg betyr at det bør vurderes å iverksette ytterligere risikoreducerende tiltak (jf. pkt. 2.6 i Risiko- og sårbarhetsanalyse for Rødsmoen og Rena leir, 2010). Forsvarsbygg opplyser at tiltak her er vurdert. Miljødirektoratet vil imidlertid påpeke at Forsvarsbygg ikke har dokumentasjon på hvordan disse anbefalingene i det gule området er fulgt opp. Vi vil også påpeke at det ikke er etablert en rutine, nedfelt i internkontrollen, for hvordan konklusjoner og anbefalinger fra miljørisikovurderinger skal følges opp og lukkes på en

sporbar måte. Oppfølging og lukking av konklusjoner og anbefalinger fra risikoanalyser skal skje på en dokumentert måte (handlings-/tiltaksplan etc.) hvor det skal settes ansvar og frist for gjennomføring. Utsjekking av status og framdrift av en slik oppfølging av miljørisikoarbeidet forventes også å være et tema i ledelsens gjennomgang som skal utføres av internkontrollen minst en gang pr. år.

7. Anmerkninger

Det ble gitt følgende anmerkning under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Virksomhetens internkontroll i forhold til ytre miljø har forbedringspunkter

Kommentarer

Miljødirektoratet vil bemerke følgende til virksomhetens internkontroll i forhold til ytre miljø:

Planlegging av øvelser i forhold til støy

Forsvarsbygg benytter en database (SMART) for å planlegge øvelser/aktiviteter slik at kravene i tillatelsen fra Miljødirektoratet, blant annet om virksomhetsfrie perioder og støy, blir overholdt. SMART har ikke meteorologi som et kriterie i sitt beregningsunderlag. Forsvarsbygg har derfor, som et supplement til SMART, tatt i bruk et elektronisk planleggingsverktøy (MILMONIT), som korrigerer for værforhold. MILMONIT er i følge Forsvarsbygg særlig relevant i forhold til to type øvelser som medfører et høyt støynivå, skyting med tung ammunisjon og tunge sprengninger. SMART og MILMONIT brukt sammen øker det faglige presisjonsnivået på de vurderingene og beslutningene som Forsvarsbygg skal gjøre om øvelser, blant annet om igangsetting og utsettelse, for å ivareta hensynet til naboer og omgivelser i forhold til støy.

Miljødirektoratet vil bemerke at loggføring av de *beslutningene* som tas om øvelser, i de tilfeller MILMONIT viser "rødt" på beregningskartet (som betyr mer støy enn normalt), kan bedres. Forbedringen kan gjøres ved at det gis en kort *begrunnelse* for disse beslutningene, når det gjelder øvelser med tung ammunisjon og tunge sprengninger. En slik begrunnelse er særlig relevant i de tilfeller MILMONIT viser "rødt" og Forsvarsbygg velger å opprette en øvelse i tid og sted. Loggførte begrunnelser her vil blant annet sikre en historikk som kan være viktig for eksempel dersom det i ettertid skulle komme forespørsler eller klager angående disse øvelsene. En mer formell rutine her, med et internt krav om en begrunnet beslutning, vil også kunne medføre en ekstra skjerpet aktsomhet hos de som skal foreta disse vurderingene og beslutningene. Forsvarsbygg opplyser at "rødt" på MILMONIT kartet ikke betyr at støykravene i tillatelsen fra Miljødirektoratet er beregnet å bli overskredet, men at øvelsene/aktivitetene generer mer støy enn normalt pga. ugunstige værforhold. Miljødirektoratet gjør for øvrig oppmerksom på at det ikke framkom opplysninger under inspeksjonen som tilsier en uheldig praksis av rutinen for bruk av MILMONIT.

Vurdering av forurensningstilførsel til vannresipienter ved kraftig nedbør

Forsvarsbygg har etablert et måleprogram for å overvåke potensiell forurensning fra øvelser/aktiviteter, for eksempel tilførsel av tungmetaller til vannresipienter. Blant annet gjelder det overvåking i bekker og mindre elver som leder fra øvelsesområdene til hovedvassdragene som er Slemma, Søre Osa, Rena elv og Glomma. I tillegg blir hovedvassdragene overvåket for å følge med på om tilstanden av vassdragene endres negativt som følge av påvirkning fra Forsvarets øvelser. Det er med unntak av ett prøvepunkt i Ynglebekken (RØ24) ikke målt overskridelser av utslippsgrensene i tillatelsen fra Miljødirektoratet. I Ynglebekken har det i lengre tid vært noe

overskridelser av kobber, men verdiene medfører i følge Forsvarsbygg ikke negativ påvirkning av biologien i bekken og det er ingen tendenser til at kobberkonsentrasjonene øker (jf. Forsvarets miljøredegjørelse for 2012 for Østerdalen Garnison). Forsvarsbygg opplyser at det tidligere har vært dialog med Miljødirektoratet om den oppfølgingen som Forsvarsbygg nå har i Ynglebekken.

Miljødirektoratet vil imidlertid bemerke at ovennevnte overvåking av bekker og småelver inne i øvelsesområdet har et forbedringspunkt. Forsvarsbygg har ikke vurdert om det kan bli uønskede utslippstopper i form av utlekking av tungmetaller eller andre forurensende komponenter ved kraftige nedbørsperioder. Utlekking av tungmetaller fra jord og grunn i øvelsesområdene til vannresipienter vil kunne øke i omfang ved tilførsel av nedbør, særlig ved sur nedbør. Det er også grunn til å anta at antall og varighet av kraftige nedbørsperioder vil kunne øke i omfang i årene som kommer. Det underbygger ytterligere behovet for å få vurdert om kraftige regnskylt kan medføre økt grad av utlekking av tungmetaller og om dette eventuelt også kan få en uønsket påvirkning av hovedvassdragene. Forsvarsbygg opplyser at de har prøvetakingshistorikk fra nedbørsintensive perioder, men at analyseresultatene (for tungmetaller) ikke er sammenstilt og vurdert i forhold til eventuell variasjon med varighet og intensitet av nedbør.

8. Andre forhold

8.1 Deponi for farlig avfall ved Rena leir

Deponiet ved Rena leir har vært benyttet til kulefangermasser, men deponiet er nå tildekket og avsluttet. Det er satt ned en prøvefum for å overvåke eventuelt forurenset sigevann ut av deponiet. Forsvarsbygg opplyser at kummen så langt er tørr. Det ble ikke foretatt befarings ved deponiet under inspeksjonen.

8.2 Befaring under inspeksjonen

Det ble foretatt befarings på en av de faste målestasjonene for støy og meteorologi i Rødsmoen. I tillegg ble det foretatt en befarings ved en av passeringstraseene over elven Rena. Forsvarsbygg opplyser at det det er innført forbud mot å bruke de to passeringstraseene som Forsvarsbygg har etablert over Rena elva i den tiden som ørreten gyter. Når det gjelder verifikasjon ble bruken av det elektroniske planverktøyet MILMONIT gjennomgått sammen med personale som bruker det.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensnings av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Miljødirektoratet, sist endret 11.10.2011
- Forrige kontrollrapport fra Klif (nå Miljødirektoratet), nr. 2012.217.I.Klif
- Diverse dokumentasjon oversendt Miljødirektoratet i forkant av inspeksjonen, miljørisikovurderinger, støyovervåkingsprogram, overordnet øvelses-/aktivitetskart og flerbruksplan (kart)